

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. III. Vtrùm non obstante consuetudine immemoriali cujusdam insignis Ecclesiæ, quod canonici assistere duntaxat certis horis teneantur, veluti horis matutinis, & vespertinis magni officii, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

20 Præterea verba cuiuscunque statuti vel constitutionis, quantum fieri potest, interpretationem accipere debent à dispositione juris communis: per text. notab. in cap. cum dilectus, §. quia nobis, de consuet. ubi Panormit. numero 2. Sed de jure communi, religiosi dictæ Societatis ante votorum solemnium præstationem de bonis suis disponere possunt; attento quod votum paupertatis per illos sub tali reservatione emittitur, ut superius ostensum fuit; & mox probabitur in responsione ad secundum dubium. Igitur dicta Principis ordinatio trahi non debet ad calum dispositionis per votentem reservatæ, de quo non loquitur, sed juxta juris communis terminos intelligenda est.

Deveniendo igitur ad secundam difficultatem: Dixi ex juris communis dispositione, religiosi dictæ Societatis competere facultatem disponendi de bonis suis cum licentia & consensu suorum Superiorum. † Quia d. authent. Ingressi, intelligenda est de

21 his qui verè professionem emiserunt; & locum habet professione effectualiter subsequita: quia ante professionem quis non dicitur ingressus, nec bona illius ante monasterio acquiruntur, quam professio

22 facta fuerit expressè, vel tacitè. † Siquidem per talem ingressum, religiosi se & sua dedicant Deo, ut dicit Glof. 1. Bart. Bald. Salicet. Castrenf. & alij passim. in d. authent. ingressi, Cod. de Sacrosanct. Ec-

23 clef. Riminald. jun. consil. 477. num. 9. 10. & 11. † Atqui religiosi dictæ Societatis, dum emittunt tria vota simplicia, non solum bona sua Deo non dedicant expressè, nec tacitè; sed potius eorum dominium sibi expressè reservant: cum vota illa emittant juxta constitutiones dictæ Societatis, & Bullas summorum Pontificum, per quas dominium bonorum illis expressè reservatur; ut adveniente casu expul-

24 † Imò quod plus est, tempore novitatus elapso, non profitentur expressè, nec tacitè; sed dumtaxat se professionem facturos promittunt, dum & quando ita Superioribus placuerit; & sic nec sunt verè novitij, nec verè professi; sed quidpiam medium inter novitios & professos: quod medium inter utrumque in illis religiosi ordinibus non potest dari. Imò in dicta Societate, religiosi trium votorum simplicium, videntur quadam ratione magis accedere ad novitios, quam ad professos, cum sint adhuc in statu probationis: † & semper cum causa, etiam sine culpa sua expelli possint; prout etiam consideravit Rota dicta decis. 246. num. 7. part. 4. recent. Cum ergo non sint professi, sed tantum promiserint profiteri: concludendum est etiam inspecta juris communis dispositione, dictæ Societatis religiosos ante solemnem professionem, successionis esse capaces; & bona sua donare, ac de illis cum licentia suorum Superiorum disponere posse. Omnia tamen remittendo ad constitutiones dictæ Societatis.

25 Nec facit ad propositum quod obiici posset: si hoc admitteremus, sequi quod votum contra votentis intentionem operaretur: cum tamen juxta illam debeat regulari, tam quoad substantiam, quam quoad circumstantias. Hoc enim fatemur; sed retorquendo argumentum dicimus, legem non aliter obligare, quam legislator obligare intendit, utpote quæ ex

27 sola legislatoris voluntate obligandi jus habeat. † Votum autem est lex à sola votentis voluntate dimanans, & ex illius intentione consurgens. Quare dum de votentis intentione apparet, quod paupertatis votum ad regulas & constitutiones illius Societatis regulare voluerit, absolum esset dicere, ipsum ad majora & graviora onera teneri, quam illius reli-

gionis (quam respexit) ordinationibus caveatur, & illum contra propriam intentionem obligari: ita Sanch. in præcep. decalog. lib. 4. cap. 11. num. 2.

In hac autem voti forma nulla adest paupertatis institutio contraria circumstantia. † Non enim semper 28 per religiosi votis solemnibus constituntur; quin potius notissimum est, tempore Apostolorum, & multò post, nempe primo, secundo, tertio, vel quarto ab Apostolis sæculo, religiosos simplicibus votis fuisse contentos; & votorum solemnitatem Ecclesie constitutionibus fuisse adiumentam: ut adverit Basil. Pontius in tract. de matrimonio, lib. 7. cap. 12. † 29 Ubi propterea ignorantia arguit eos, qui religiosos dictæ Societatis verè religiosos esse negant; cum sint antiqui illius temporis religiosi non absimiles. † Qui quidem antiqui religiosi, licet paupertatis voto se se adstringerent; bonorum tamen suorum dominium retinebant; & de illis disponere poterant: ut idem author fuse comprobat lib. 7. cap. 13. per tot. Eadem ergo ratione subsistit dominij reservatio in simplicibus prædictæ Societatis votis, facta ad instar antiquæ illius religiosorum vivendi normæ, præsertim cum & generalis consuetudo, & Rota Romanæ authoritas, & supremorum Gallie tribunalium decreta ante præfatam Henrici IV. constitutionem edita, ita sapienter declaraverint; & dispositiones similes, uti bonas & validas admiserint. † 30 Et cum reservatio non sit liberæ disponendi facultatis; sed regulata & limitata sub potestate & authoritate Superioris: quo casu non solum in simplici voto paupertatis, sed etiam in solemnij professione, reservatio illa subsisteret: atque ita per Sacram Cardinalium Congregationem declaratum refert Tamburin. de jur. Abb. tom. 3. dispens. numero 14. & 15. Quod tamen quomodo intelligendum sit, cum excedat terminos propositæ questionis, videatur Sanch. in præcep. decalog. lib. 4. cap. 11. num. 91. Barbos. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 42. numero 150. & seq. cum aliis per eos citatis.

Et ex his judicatum fuit, donationem de qua agebatur, esse validam, per supremum Austriacum Senatum anno 1644.

CAPUT LII.

Utrum non obstante consuetudine immemoriali cuiusdam insignis Ecclesie, quod Canonici assistere dumtaxat certis horis teneantur, veluti horis matutinis & vespertinis magni officij, & Missæ; Episcopus cogere illos possit ad assistendum omnibus officiis, tam majoribus, quam minoribus, & horis canonicalibus.

SUMMARIUM.

- 1 Consuetudo est valida, ut Canonici qui tantum horis choro interfuerint, integras distributiones lucrentur.
- 2 Concilium Tridentinum mandat tertiam partem fructuum converti in distributiones quotidianas, quando nulle sunt, vel nimis tenues.
- 3 Episcopi deputantur à Concilio ad applicandum fructum in distributiones quotidianas.
- 4 Concilio Tridentini duæ sanctiones in hoc capite distributionum quotidianarum explicantur. §. Cap.

- 1 Capitulum simul cum Episcopo facit constitutiones super distributionibus quotidianis.
- 2 Capitulum solum sine Episcopo circa quotidianas distributiones statuere potest.
- 3 Paruum officium Gloriosissime Virginis, & mortuorum, quando & a quibus recitari debeat, ad hoc ut lucrentur distributiones quotidianas.
- 4 Officia parva praedicta, utrum extra chorum recitanda sint ex obligatione.
- 5 Consuetudo legitime introducta inferiendi per alium in choro, est valida.
- 6 Cap. unic. de Cleric. non residentib. quomodo intelligendum.
- 7 Applicatio distributionum debet fieri proportionabiliter.
- 8 In applicatione distributionum debet haberi ratio omnium.
- 9 Portio distributionum assignanda, juxta Concilium quanta esse debeat.

Vera resolutio quaestionis propositae, utrum Episcopus possit cogere Canonicos Ecclesiae Cathedralis ad assistendum omnibus, tam majoribus, quam minoribus officiis, omnibusque horis canonicis, obstante antiquissima & immemoriali consuetudine percipiendi integras distributiones, dummodo assistant horis matutinis, & vespertinis magni officij, & Missae majori; dependet ex sequentibus conclusionibus.

Prima Conclusio, validam esse consuetudinem ut distributiones quotidianae acquirantur illis canonicis, qui aliquibus & certis duntaxat horis divino servitio in Ecclesia interfuerint, ut colligitur ex Clem. 2. de arat. & qualib. & ibi Glof. in verb. certis horis, & ibi tradit Anchorani. n. 8. Cardin. 9. 17. Imol. n. 33. circa med. Duhen. reg. 2. 66. limit. 2. Roch. de Curt. in tract. de consuetud. n. 485. Moneta de distribut. quotid. part. 2. 9. 3. n. 43. quos refert, & sequitur Barbof. de Canon. & Dignit. cap. 21. n. 22. & in tract. de jur. Eccles. lib. 3. cap. 18. n. 33. Quamvis contradicatur Graff. decis. aur. part. 2. lib. 3. c. 14. de cleric. non resid. n. 20. ex auctoritate Henrici Bohic. in cap. nonnulli, de cleric. non resident. qui tamen non loquitur de consuetudine, sed de statu per canonicos facto: ideo à priori sententia communiter recepta non est recedendum.

Secunda conclusio, ex dispositione Concilij Tridentini sess. 21. de reformat. cap. 3. ne divinus cultus minuat, statutum fuit, ut in omnibus Ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, in quibus nullae sunt distributiones quotidianae, aut ita tenues, ut verisimiliter negligantur, tertia pars fructuum, & quorumcumque proventuum & obventionum, tam Dignitatum, quam canonicatum, personatum, portionum & officiorum, separetur, & in distributiones quotidianas convertatur, quae inter dignitates obtinentes, & ceteros divinis interefferentes, proportionabiliter juxta divisionem ab Episcopo, etiam tanquam sedis Apostolicae delegato faciendam dividatur: non obstantibus exemptionibus, & consuetudinibus etiam immemorialibus, & appellationibus quibuscumque.

Tertia Conclusio, ex ejusdem Concilij dispositione permixtum est Episcopis tertiam partem fructuum, dignitatum, personatum & officiorum in Ecclesiis cathedralibus vel collegiatis, in distributiones dividere per eos amittendas, qui personaliter qualibet die competens servitium non impleverint, & ipsius Ecclesiae fabricae, vel alteri pio loco applicare: ita statuit Concil. sess. 22. cap. 3.

Quarta Conclusio: Inter duas illas sacri Concilij sanctiones, magna est differentia: nam prior, quae est

sessio 21. c. 3. fit ex necessitate: posterior quae est sessio 22. c. 3. arbitrio Episcopi committitur. Prior fit quando nullae, vel tenues sunt distributiones: posterior non requirit distributiones tenues. Illa vult portiones non inferiendum accrescere servitibus: haec portiones illas non quidem inferiendum, sed fabricae Ecclesiae, aut aliis piis operibus applicari mandat: ut notavit Nicol. Garc. in tract. de Benef. part. 3. cap. 2. num. 465.

Quinta Conclusio, non ad solum Episcopum, sed & ad ipsum quoque capitulum spectat statuere, quanam distributionum portio, cuilibet horae canonicae, seu alteri functioni Ecclesiasticae applicanda sit: quia spirituale regimen Ecclesiarum collegiarum ad Episcopum simul cum capitulo pertinet, ut notatur in cap. cum omnes, de consuet. & tradit Monet. de distribut. quotid. part. 2. quest. 3. n. 15. & 16. per textum & Glof. in cap. unic. de cleric. non resid. lib. 6. in versio. statumimus, in illis verbis: juxta Ecclesiae consuetudinem ordinationem, juncta ibidem in verb. ordinationem, quae sic explicat, ut puta quod detur tantum ei qui interstita communiter DD. Tusch. liter. D. conclus. 515. Bonacin. de hor. canonic. disp. 2. quest. 4. punct. 1. num. 4.

Imò in terminis constitutionis ejusdem Concilij, censuit ibi Moneta, hanc distributionem seu portionem assignationem singulis horis à solo capitulo, sine interventione Episcopi fieri posse: ex traditis per ipsum part. 2. quest. 13. num. 25. ubi dicit valere statutum canonicorum sine consensu Episcopi, circa modum dividendi quotidianas distributiones.

Sexta Conclusio: nulla Ecclesia cathedralis vel collegiata tenetur de jure communi recitare communiter officium Gloriosissimae Virginis Mariae: si tamen ad sit consuetudo, vel peculiare statutum mandans illud recitari in choro; Canonici omnes, qui volunt majoris officij distributiones lucrari, tenentur etiam huic parvo officio interesse, quod eadem ratione de officio mortuorum dicendum est, ex Monet. loc. citat. part. 2. quest. 3. num. 4. & seqq.

Circa quod advertendum est, quod ex bullis Pij V. & Clement VIII. quae in principio Breviarj Romani continentur, nemo tenetur extra chorum ad recitanda parva illa officia, exceptis Ecclesiis in quibus consuetudo est illa recitandi: ita Bonac. loc. cit. disp. 1. 9. 3. punct. 1. n. 12. & bene explicat disp. 2. q. 4. punct. 1. n. 5.

Septima Conclusio, quod legitima consuetudine, praesertim immemoriali, induci potest: ut quis per alium in choro inferiatur, & distributiones lucretur: Monet. in d. tract. part. 2. quest. 12. n. 48. & fusc Berous 9. 114. per tot. ubi dicit eos qui resident, & intersunt per capellanos, vel per vicarios, per quos superioris auctoritate, aut ex consuetudine inferiunt Ecclesiae, haberi pro interefferentibus ad effectum lucrandi distributiones quotidianas: quia talis consuetudo immemoralis habet vim legitimae concessionis, & privilegij. Alios plures citat & sequitur Bonac. loc. citat. disp. 2. q. 5. punct. 6. n. 17. Et propterea, cum in quadam Ecclesia cathedrali, canonici inferiunt ex consuetudine omnem hominum memoriam excedente, per mansionarios & anniversarios ac stipendiarios, qui sunt omnes clerici ejusdem Ecclesiae, qui recipiunt salaria & stipendia dignitatibus, canonicis & capitulo, à quibus fundati fuerunt de propriis eorum redditibus, ne cultus divinus deferretur: Censui alias & Respondi, sufficienter Dominos de capitulo interesse singulis horis canonicis, dum illis intersunt per substitutos, quod fit sine ullo scandalo, cum officium honorifice fiat per presbyteros ejusdem Ecclesiae in numero sufficienti, & absque ullo notabili detrimento cultus divini. Et juxta praemissa fuit

fuit hactenus observatum, & conquievit animus Episcopi qui nihil nisi justum, & rationi consonum desiderabat.

- 10 Neque obstat *cap. unic. de cleric. non resident. in 6.* & Concil. Trident. quibus consuetudines omnes reprobantur, absentibus lucrum distributionum quotidianarum tribuentes. Quia respondetur eos qui interserviunt per alios de corpore ejusdem Ecclesiae, videri interservire per se ipsos fictione juris; cum ob id Ecclesia damnum non patiatur, nec ulla perturbatio in Ecclesia sequatur, interessente eo qui alias interesse consueverat. Ultra quod quando Concilium reprobat quancunque consuetudinem contrariam, non censetur reprobare eam quae justa ex causa introducta fuit: ut notavit Bonacin. in *tracl. sup. citat. disput. 2. quest. 1. punct. 5. num. 3.*
- 11 Octava Conclusio: in casibus in quibus Episcopus tertiam partem fructuum seu proventuum distributionibus applicat, hoc debet facere proportionabiliter, ut qui plus contribuit, plus lucretur, servata semper consuetudine distribuendi: ut voluit Costa in *tracl. de rat. quest. 106. numero 9. 10. & 11. i vel (& melius) juxta declarationem Sacrae Congregationis*, ut illis à quibus nihil debetur, & à quibus multum adferretur, multum detur: ut voluit Zerol. in *praxi Episcop. part. 1. in verb. distributiones quotidiana. num. 3. in 2. & 3. dubio.*
- 12 Nona Conclusio: non est necesse omnino tertiam partem assignari pro distributionibus, in casibus in quibus locus est executioni decreti praedicti Concilij Tridentini: sed sufficit talem portionem pro distributionibus destinari, quanta sufficiat ad constituendas distributiones, quae singulis horis verifimiliter minime neglegantur. Ugolin. *de potest. Episcop. cap. 19. §. 2. numero 4. versic. portio haec autem.* Quod conforme est sacrae Congregationis declarationi, quam retulit Garz. *de benefic. part. 3. cap. 2. num. 484. versic. unde in una Abulensi.* Et ex his resoluta manet quaestio proposita.

CAPUT LIIL.

De nullitate susceptionis ordinum ab eo qui aliis non sanæ mentis fuerat. Super quo defectu Episcopus ad ordinum susceptionem dispensare non potest, sed solus Papa. De differentia inter nullitatis declarationem, & dispensationem super ordinibus susceptis. Quando maritus juvenis facit votum continentiae, utrum uxor validè profiteri possit, & declarata nulla pro marito ordinum susceptione, utrum professio religionis facta per conjugatam revocari possit, aut saltem marito praemortuo, uxor ad religionem, quam professæ fuit, redire cogatur.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus habet suam intentionem fundatam pro cognitione omnium causarum Ecclesiasticarum, & spiritualium, in prima instantia; tam de jure communi, quam in Gallia ex Concordatis.

- 2 Concordata Galliae præservarunt Episcopalem jurisdictionem.
- 3 Nullitas professionis ex Concilio Tridentino irritanda est coram Ordinario, & Superiori regulari, apud quem facta fuit professio.
- 4 Cessante dispositione Concilij, cognitio nullitatis professionis spectat ad Episcopum ordinariam.
- 5 Causa nullitatis susceptionis ordinum coram Episcopo tractanda est, in prima instantia.
- 6 Quæ sit differentia inter dispensationem super susceptis ordinibus, & sententiam declarandam nullitatis ipsorum.
- 7 Dispensationis nomen aliquando improprie, & largo modo sumitur.
- 8 Quando bene probatum fuit, aliquem fuisse furiosum, vel mente captum; omnes actus postea facti, præsumuntur evenisse tempore furoris, vel dementiæ.
- 9 Ex eo quod quis sit furiosus, vel mente captus, oritur irregularitas.
- 10 Qui semel deliravit, & mente captus, aut furiosus fuit, non est habilis ad sacros ordines in futurum suscipiendos, propter periculum recidendi.
- 11 Episcopus non potest dispensare, ut is qui semel demens fuit, postea sacros ordines suscipiat; sed solus Papa id potest, quando agitur de magna & permanenti dementia: si verò agatur de ea qui jam ante furorē vel dementiam ordines susceperat, potest Episcopus illorum executionem permittere arbitrio suo, facto prius sanæ mentis experimento.
- 12 Ordinum susceptio ex causa merus nulla redditur.
- 13 Professio mulieris conjugata, marito etiam imo- ne existente, si nihil aliud obstat, tenet quoad ipsam.
- 14 Uxor religionem professæ, si à marito revocatur, in casibus in quibus illius revocatio conceditur, tenetur ad religionem quam professæ est redire, mortuo marito.
- 15 Quando maritus est juvenis & de inconvenienti suspectus, uxore votum religionis & professionem emittere cupiente, non debet esse contentum voto continentiae per maritum emittendo, sed ambo debent ingredi religionem.
- 16 Si tamen maritus votum castitatis fecerit validum & sub eo praxeit uxor fecerit professionem, illi imputare debet, nec illam revocare poterit.
- 17 Si mariti votum continentiae, & susceptionis ordinum sit nulla; poterit hoc casu uxor, non obstante professione, à religione per maritum revocari.
- 18 Professio uxoris est valida, quatenus omnia fuerint requisita accidentalia.
- 19 Verum ex sola juris ignorantia mulieris conjugata professio sit nulla declaranda.
- 20 Si maritus per vim & metum consenserit uxori religionem ingredi, vel tempore conjugis non sanæ mentis fuerit, poterit uxorem revocare.

Vt quidam, ex illustri familia oriundus in partibus Galliae, agebat coram Archiepiscopo loci Ordinario, ad nullitatem susceptionis sacrorum ordinum: cumque Ordinarius decreverit, quod ipse in primis doceret de legitima summi Pontificis dispensatione à suscepto subdiaconatu, & postea super ejus petitione provideretur, prout juris: ipse appellavit, & causam appellantis allocui ex vicinioribus Episcopis in Gallia, ut fieri solebat, committi curavit. Unde dilectatam fuit pri-